

УДК 338.48

Марта БІЛЯКОВСЬКА, Андрій МАНЬКО

Львівський національний університет імені Івана Франка

ТУРИСТИЧНА РЕФОРМА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сфера туризму є одним із потенційних джерел соціально-економічного розвитку України. Туризм як важливий компонент у структурі соціальної економіки повинен слугувати сутнісному розвитку людини, яка самореалізується в процесі усвідомленого господарювання як виробництва життя (Г. В. Задорожний). Ми вважаємо, що принцип служіння економіки людині, а не навпаки, відповідає соціальній спрямованості туристичного бізнесу, визначає соціально-відповідальну поведінку його суб'єктів на засадах партнерства.

Сучасна індустрія туризму – це одна з найпрогресивніших галузей світового господарства та найбільша галузь у світі за кількістю робочих місць для малого та середнього бізнесу. На жаль, в Україні туризму не приділяють належної уваги на державному рівні, аби використати потенціал галузі для розвитку економіки країни.

За оцінками Всесвітньої туристичної організації, на сьогодні туризм посідає перше місце серед галузей світового господарського комплексу за обсягом експорту.

Україна має вагомі об'єктивні передумови для того, щоб стати однією з найрозвиненіших туристичних країн світу. Однак попри високий потенціал туристично-рекреаційних ресурсів наша держава навіть не входить до рейтингової таблиці, що містить 75 країн світу, які мають найбільші доходи від туризму, оскільки частка туризму в економіці країни є вкрай низькою.

На сьогодні через брак якісних маркетингових заходів у світовому інформаційному просторі майже відсутня об'єктивна та актуальна інформація про Україну, зокрема про різноманітність її туристичних ресурсів, а це, своєю чергою, шкодить туристичному іміджеві України. У результаті Україна стрімко втрачає популярність як туристична

держава, оскільки в потенційних туристів складається враження про повномасштабну війну в державі, а вся країна сприймається винятково як гаряча точка.

Головні проблеми, що перешкоджають динамічному соціально-економічному розвитку регіонів України:

- неповна завантаженість виробничих потужностей промислових і будівельних підприємств; сповільнення темпів будівництва (передусім житлового);
- значна частка господарств населення у структурі виробництва продукції сільського господарства, що негативно впливає на якість продукції та можливості її збуту;
- дефіцит інвестиційних ресурсів з усіх джерел фінансування, насамперед довгострокових;
- нестабільний фінансовий стан суб'єктів господарювання;
- нерозвиненість кредитного ринку, відсутність помітних якісних зрушень у банківській сфері;
- недостатній рівень інноваційної діяльності, нерозвинена інноваційна інфраструктура;
- низький рівень заробітної плати, наявність значних галузевих і територіальних диспропорцій у розмірі оплати праці;
- неефективна структура зовнішньої торгівлі;
- недостатня активність територіальних громад.

Туристичні можливості України безмежні, проте туристична галузь упродовж тривалого часу відчуває вплив таких негативних чинників:

- відсутність державної політики у сфері туризму, стратегії і програми розвитку туризму та курортів;
- багаторазова трансформація центрального органу виконавчої влади у сфері туризму;
- бездіяльність Координаційної ради з питань туристичної діяльності, створеної при Кабінеті Міністрів України;
- територіальні втрати та воєнні дії на території України;
- нестабільність у політичному та економічному житті.

Усі ці чинники негативно вплинули на потік іноземних туристів до України, який за останні роки зменшився удвічі. Як наслідок, відбулося значне скорочення частки туризму у структурі внутрішнього валового продукту України, у тому числі доходів від туристичних послуг та

послуг готелів, туристичного збору, валютних надходжень, інвестицій у туристичну інфраструктуру, робочих місць.

Найважливіші проблеми державного управління у сфері туризму:

- несформованість системи органів державного управління галуззю туризму;
- неефективність менеджменту та менеджерів у державному туристичному секторі;
- недосконала та застаріла нормативно-правова база (невідповідність сучасним вимогам Закону України «Про туризм», недосконалість положень Податкового кодексу);
- відсутність комплексного підходу до розвитку галузі – комплексної стратегії розвитку галузі, маркетингової стратегії держави;
- проблеми фінансування туристичної галузі;
- кадровий потенціал;
- неефективність механізмів залучення інвестицій у галузь.

Незважаючи на наявність певних позитивних змін у напрямі здійснення фінансової підтримки сфери туризму в Україні з боку держави, недостатньо ефективною та прозорою є процедура розподілу та використання коштів. Саме тому повинні бути розроблені чіткі і прозорі механізми формування фондів, розподілу коштів, встановлення відносин паритетності між регіонами, містами і навіть окремими суб'єктами сфери туризму. Пріоритетність і надання певних пільг мають бути забезпечені тим проектам і програмам, що передбачають витрачання цільових коштів на пропозицію послуг у напрямках в'їзного туризму та перспективних видів туризму (сільського, зеленого, екологічного, культурного, спортивного, екстремального, соціального тощо), відновлення та розбудову туристичної інфраструктури на периферійних територіях.

Основні завдання туристичної реформи в Україні:

1. Законодавчо визнати розвиток в'їзного та внутрішнього туризму одним із пріоритетних напрямів розвитку економіки держави.
2. Законодавчо забезпечити надання реальних преференцій для суб'єктів підприємницької діяльності [1].
3. Забезпечити створення та діяльність туристично-інформаційних центрів.
4. Увести у вітчизняне законодавство європейські стандарти якості та забезпечити наявність звітності щодо аналізу туристичних потоків.

5. Підвищити кваліфікаційний рівень працівників туристичної галузі, модернізувати наукову базу.

6. Створити центральний орган виконавчої влади з метою регулювання розвитку в'їзного та внутрішнього туризму в Україні.

7. Всебічно підтримувати функціонування та популяризацію вітчизняних курортів.

8. Редагувати Закон України «Про туризм».

9. Внести зміни до «Податкового кодексу» (щодо оподаткування різних видів туристичної діяльності).

10. Створити позитивний імідж України в країнах зарубіжжя (за допомогою промо-ролика) з метою популяризації та збільшення туристичних потоків.

11. Просувати бренд «Україна».

12. Участь у місцевих, регіональних та міжнародних виставках, конференціях, ярмарках.

13. Активізація діяльності приватного сектору, детінізація туризму.

14. Удосконалення інвестиційної політики у сфері туризму.

15. Забезпечення відповідної рекламно-презентаційної продукції.

Для багатьох українських міст, регіонів, парків та інших туристичних дестинацій зараз з'явився шанс щодо створення власного унікального туристичного продукту та економічного розвитку завдяки туристичній активності. Окрім традиційних історико-пізнавального, пляжного, гірськолижного та фестивального туризму, Україна має великі невикористані можливості в медичному, сільському, гастрономічному, промисловому, спортивному, так званому «сентиментальному туризмі», а також у розвитку MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions) індустрії.

Активізація розвитку пріоритетних для України в'їзного та внутрішнього туризму можлива лише шляхом податкового і фінансового стимулювання експорту туристичних послуг та вітчизняних туроператорів, які провадять ці види діяльності, а також об'єднання зусиль органів державної влади, представників туристичного бізнесу та інституцій громадянського суспільства для популяризації України у світі та просування бренд-меседжів «Україна – країна, приваблива для туризму» [2].

Належний рівень міжгалузевої координації та міжрегіональної кооперації дасть змогу забезпечити раціональне використання туристичних ресурсів та досягти оптимізації витрат із державного й місцевих

бюджетів на здійснення заходів у сфері туризму. Отож для успішного проведення туристичної реформи необхідно заручитися підтримкою усієї туристичної спільноти, а для цього належить провести широко-масштабне обговорення та об'єктивне висвітлення проблем туристичної сфери у засобах масової інформації.

Таким чином, туристична галузь має стати одним із головних інструментів задля просування іміджу нашої країни по всьому світі.

Список використаних джерел

1. Жук І. Туристична реформа як інструмент соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс] / Ірина Жук // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2016. – Вип. 1 (14). – С. 152–159. – Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2016/16zizdou.pdf>.

2. Про рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DH3OU00A.html